

Deze rubriek behandelt veelgestelde vragen aan de LOC-Vraagbaak.

Onvrijwillige of verplichte zorg

Bij de Vraagbaak komen regelmatig vragen binnen over de rol van de cliëntenraad bij onvrijwillige of verplichte zorg en hoe je zicht krijgt op de uitvoering van deze zorg.

 Tekst: **Mariëlle Cuijpers**

Ruth Irik is eerste aanspreekpunt voor de Vraagbaak.

Meer informatie

www.clientenraad.nl

U kunt ook contact opnemen met de Vraagbaak LOC. Deze is iedere werkdag tijdens kantooruren te bereiken op: 030-2843200 of via vraagbaak@loc.nl

Wat is het verschil tussen onvrijwillige en verplichte zorg?

Het zijn aanduidingen die eigenlijk op hetzelfde neerkomen. Onvrijwillige zorg (soms ook dwang) is de term in de ouderenzorg en de gehandicaptenzorg. Verplichte zorg is de aanduiding in de ggz. In deze Vraagbaak hanteren we voor het gemak voor beide de term verplichte zorg.

Met welke wetten hebben we te maken?

Sinds 2020 bestaan de Wet verplichte ggz (Wvvggz) voor de geestelijke gezondheidszorg en de Wet zorg en dwang (Wzd) voor de ouderenzorg en gehandicaptenzorg. Het doel van deze wetten is dat mensen die zorg krijgen maximale vrijheid en veiligheid ervaren. De wetten gelden overal: thuis, tijdens dagbesteding en bij verblijf in een instelling.

Wat is de rol van de cliëntenraad?

De cliëntenraad adviseert de zorgaanbieder over de uitvoering van de wet en bewaakt of zorgverleners maximaal rekening houden met wensen en met wat voor iemand past bij het verlenen van verplichte zorg. De wetten regelen onder welke voorwaarden de zorgaanbieder mensen in hun vrijheid mag beperken, als het écht niet anders kan. Daarnaast is het belangrijk dat de zorg veilig is. Zoals bij het geven van medicijnen.

Hoe kom je tot een goed advies?

Bespreek als raad wat je visie is op vrijheid en veiligheid of verplichte zorg. Dat helpt bij het geven van adviezen en in het gesprek met de zorgaanbieder. Om dit gesprek goed te voeren kan de cliëntenraad een handige gesprekstoel van LOC gebruiken (www.loc.nl/gesprekstoel).

Wat zijn de rechten van de cliëntenraad?

Iedere zorgaanbieder die verplichte zorg biedt, moet een beleidsplan hebben. De cliëntenraad heeft instemmingsrecht op dit plan. Ook huisregels en klachtenregelingen staan in dit beleidsplan. En hoe de zorgaanbieder verplichte zorg voorkomt en hoe deze zorg wordt afgebouwd. Meld als cliëntenraad tijdig dat je bij dit beleidsplan betrokken wilt worden en maak

afspraken over hoe je zicht houdt op de uitvoering van dit plan.

Hoe kun je verder de vinger aan de pols houden?

De zorgaanbieder maakt ieder half jaar een analyse van de verplichte zorg die verleend is aan mensen. Maak als cliëntenraad afspraken met de zorgaanbieder over het ontvangen en bespreken van de analyse. De reactie die de cliëntenraad hierop kan schrijven, stuurt de zorgaanbieder dan samen met de analyse door naar de de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ). Die ziet erop toe dat zorgaanbieders terughoudend en zorgvuldig omgaan met dwang in de zorg en rapporteert hierover aan de regering.

En verder?

In beide wetten staat dat

mensen die verplichte zorg ontvangen toegang krijgen tot een cliëntvertrouwenspersoon (Wzd) of patiëntvertrouwenspersoon (Wvggz). De vertrouwenspersoon kan cliënten bijstaan als zij vragen of klachten over de verplichte zorg hebben en rapporteert hierover aan de zorgaanbieder en cliëntenraad. Spreek met de vertrouwenspersoon af hoe en wanneer deze aan de raad rapporteert. De cliëntenraad kan ook altijd advies vragen aan de vertrouwenspersoon.

Meer informatie vind je op www.loc.nl/vrijheid-veiligheid Zie ook pagina 8 en 26 over de Week van de Medezeggenschap van 3 t/m 7 oktober (www.weekvdmdezeggenschap.nl).

Mariëlle Cuijpers is als adviseur belangenbehartiging verbonden aan LOC.